

N:o 13.

Ank. till Riksd. kansli den 26 februari 1907, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag till lagbestämmelser i fråga om äganderätten till allmänna vägar.

Lagutskottet har till förberedande behandling mottagit en inom Andra Kammaren af herrar *I. E. G. Svensson* i Skyllberg och *O. G. Erikson* i Öfra Odensvi väckt motion, n:o 68, däri anføres:

»Undertecknade anhålla härmed vördsamt, att för de åtgärder från statsmakternas sida, hvartill förhållandena kunna gifva anledning, få fästa Riksdagens uppmärksamhet på de olägenheter, som flerstädes i landet göra sig gällande på grund af den oklarhet, som råder med afseende å frågan om äganderätten till befintliga allmänna vägar. Särskildt hafva dessa olägenheter gjort sig kännbara, då sträckningen af en väg förändrats och den gamla vägen således blir för sitt dittillsvarande ändamål obehöflig.

Har den gamla vägen vid laga skifte å närliggande skifteslag redovisats såsom tillhörande skifteslaget, »afsatt för gemensamt behof», torde väl äganderätten till den mark, som upptagits af vägen, i allmänhet anses tillkomma de hemman, som ingått i hvarje särskildt skifteslag, och vill någon förvärfva en del af samma mark, har han med denna uppfattning att i vanlig ordning träffa aftal därom med de särskilda skiftesdelägarne. Riktigheten af denna åsikt synes oss dock icke vara ställd utom allt tvifvel.

Bih. till Riksd. Prot. 1907. 7 Saml. 11 Häft. (N:o 13.)

Att äganderätten till vägmarken emellertid icke kan tillkomma skiftesdelägarne i det fall, att vägen icke redovisats i laga skifteshandlingar såsom tillhörande visst skifteslag, är däremot påtagligt. Hvem tillkommer då denna äganderätt? Hinder torde möta att anse de väghållningsskyldiges korporation såsom ägare till ifrågavarande mark, och äfven om ett dylikt betraktelsesätt vore giltigt, huru skall en afhändelse af marken i så fall tillgå? Icke lärers åt vägstyrelsen kunna inrymmas befogenhet att med laga verkan försälja de väghållningsskyldiges mark, och icke heller kan å vägstämman härom beslutas.

Oss förefaller det som om det allmänna i förevarande frågor har ett icke obetydligt intresse att bevaka, i det att äganderätten till mark, som sedan urminnes tider upptagits af allmänna vägar (»kungsvägar»), möjligen kan vindiceras åt staten.

En utredning härom är, enligt vår åsikt, af behovet påkallad såväl ur synpunkten af statens eget intresse som ock för beredande af möjlighet för dem, som på ett eller annat sätt kommit i besittning af mark utaf ifrågavarande slag, att till samma mark erhålla betryggad äganderätt.

Vi vilja anföra exempel, som visa, af huru stor vikt det är för en mångfald enskilda, att förevarande förhållanden ordnas. I Hallsbergs municipalsamhälle har den sedan långt tillbaka befintliga landsvägen å ett stycke erhållit en något ändrad sträckning. De tomtägare, som bott intill den öfvergifna vägen, hafva, i tanke att de därtill ägde rätt, satt sig i besittning af marken och användt densamma för byggnadsändamål. Emellertid har fråga uppstått, hvem marken rätteligen tillhör, och någon klarhet härutinnan kan svårligen på enskild väg vinnas. Liknande förhållanden råda på flera andra ställen å de orter vi representera, och efter hvad vi förspott, finnas motsvarigheter hertill äfven annorstädes landet rundt. Följden häraf har blifvit, att en del innehafvare af tomt- och byggnadsplatser, delvis tagna från utlagd allmän väg, ej kunnat erhålla lagfart å sina fastigheter.

Skulle en blifvande utredning visa, att icke staten utan de väghållningsskyldige äro att betrakta såsom ägare, tarfvas en lagstiftning i syfte att möjliggöra afhändelse från de väghållningsskyldige af sådan mark.

Slutligen bör tagas i öfvervägande, huruvida icke med afseende å allmänna vägar, som *hädaneft* anläggas, bör stadgas, att staten — i de fall åtminstone, då vägen anlägges med statsbidrag — skall vara att anse såsom ägare till vägen.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställa vi vördsamt, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande

äganderätten till allmänna vägar, så ock om de förslag till lagstiftning i hithörande ämne, hvartill utredningen kan gifva anledning.»

Den af motionärerna åsyftade utredning rörande äganderätten till allmänna vägar kan, i den mån densamma är möjlig att verkställa, uppenbarligen icke åstadkommas utan särdeles omfattande och tidsödande forskningar i äldre handlingar samt undersökningar rörande de lokala förhållandena. Utredningen skulle därför blifva synnerligen svår och för de myndigheter, hvilka skulle taga befattning därmed, i hög grad betungande till men för andra tjänstegöromåls behöriga utförande. Naturligtvis borde åstadkommandet af en sådan utredning ändock försökas, om något verkligt och afsevärdt gagn för det allmänna däraf vore att förvänta. Beträffande alla nu varande allmänna vägar och de lands-, härads- eller sockenvägar, som icke vidare äro att såsom allmänna vägar anse, men fortfarande begagnas för sitt ursprungliga ändamål, skulle dock utredningen uppenbarligen vara af föga praktisk betydelse.

Utfärdandet af allmängiltiga bestämmelser i fråga om äganderätten till allmänna vägar, som hädanefter anläggas med eller utan bidrag af statsmedel, synes ej heller vara af något praktiskt behof påkalladt.

Har däremot genom omläggning eller annorledes förutvarande allmän väg upphört att behöfva tagas i anspråk för det ändamål, hvar till densamma förut användts, kan utan tvifvel, såsom motionärerna erinrat, verkligt behof förefinnas, att frågan om ägande- och dispositionsrätten till sådan väg eller vägdel blifver afgjord. Men utskottet håller före, att alla sådana frågor icke lämpligen kunna genom allmängiltiga föreskrifter gemensamt lösas utan böra i hvarje särskildt fall af den, hvars intresse däraf beröres, göras till föremål för administrativ myndighets eller domstols pröfning.

Under återopande af hvad sålunda anförts hemställer utskottet:

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 februari 1907.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.